

Handläggare:
Agneta Olofsson

Yttrande över Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen - RUFSS 2010

1 Förslag till beslut

Kulturnämnden föreslås besluta

att till Regionplane- och trafiknämnden yttra sig över samrådsförslaget om regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen – RUFSS 2010 - i enlighet med förslagsskrivelse.

2 Bakgrund

Regionplane- och trafiknämnden har beslutade att utan eget ställningstagande skicka samrådsförslaget om regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen – RUFSS 2010 - samt miljökonsekvensbeskrivning på samråd under remissperioden 13 juni till 28 november 2008. Samrådsförslaget i sin helhet med miljökonsekvensbeskrivning har tidigare sänts ut till nämndens ledamöter.

3 Samrådsförslaget i sammanfattning

Planen skall vara sektorsövergripande, så att aktörerna kan lösa konflikter och hitta synergier mellan olika sektorer och intressen. Planen har också en formell status. Den ska, liksom RUFSS 2001, vara både regionplan enligt plan- och bygglagen samt regionalt utvecklingsprogram (RUP) enligt förordningen om regionalt tillväxtarbete som länsstyrelsen har ansvar för i Stockholm. Länsstyrelsen och landstinget är överens om att RUFSS 2010 skall vara regionens RUP. Regionplanen har tre tidsperspektiv.

- Ett långt på ca 40 år - fram till år 2050 - för vision, mål och strategier för Stockholmsregionens utveckling och för målbilden för den rumsliga strukturen i östra Mellansverige.

Bilaga

RUFSS 2010 – Kap 1 och 2.
Förslagsskrivelse

- Ett medellångt på ca 20 år – fram till 2030 – för planbilder, planeringsmål och åtagande. Detta perspektiv relaterar till kommunernas översiktsplanering.
- Ett kortare perspektiv på 10 år – fram till 2020 – för genomförande, bl a handlingsprogram.

Här nedan presenteras de långsiktiga utmaningar för Stockholmsregionen, som är utgångspunkter för planeringen, och är centrala för de mål, strategier och förslag till åtagande som presenteras i utvecklingsplanen:

- Att möjliggöra befolkningstillväxt och samtidigt förbättra regionens miljö och invånarnas hälsa.
- Att vara en liten storstadsregion och samtidigt internationellt ledande.
- Att öka tryggheten i regionen samtidigt som omvärlden upplevs som mer osäker.
- Att minska klimatpåverkan och samtidigt utveckla en tillgänglighet som möjliggör ekonomisk tillväxt.
- Att åtgärda kapacitetsbrister samtidigt som behoven fortsätter växa.
- Att öppna regionen och samtidigt minska utanförskapet.

3.1 Vision, mål och strategier för regionens utveckling

3.1.1 Vision

Visionen i RUFS 2010 är att bli Europas mest attraktiva storstadsregion. Regionen skall vara bra att bo och leva i, och den ska vara lockande att besöka. I regionen skall finnas gynnsamma förutsättningar för att bedriva många olika slags verksamheter. Stockholmsregionen ska attrahera inflyttare, besökare och investerare.

3.1.2 Mål

- En öppen och tillgänglig region – Invånarna skall lika möjligheter till utveckling oavsett kön, ålder, sexuell läggning, funktionshinder eller social och etnisk bakgrund. Tillgängligheten skall vara hög, såväl inom regionen som till och från andra regioner, inom och utom landet.
- En levande tillväxtregion- Stockholm skall vara en dynamisk region som främjar innovationer och inspirerar människor att starta och utveckla verksamheter. Regionen skall ha hög sysselsättning, hög kunskapsintensitet och starkt entreprenörskap. De innebär både utvecklande arbete för invånarna och goda förutsättningar för framstående aktörer inom forskning, näringsliv, kultur och samhälle att driva verksameter här.

- En region med god livsmiljö – Regionens invånare ska ha en hög livskvalitet med tillgång till ren luft och rent vatten och en trivsamt, trygg, hälsosam och vacker miljö. Det skall råda en stark social sammanhållning med tillit och närhet mellan människor och förtroende för samhällsorganen ska vara högt. Alla ska känna sig trygga, och utrikesfödda och svenskfödda ska vara väl integrerade. Jämställdhet ska råda. Det skal finnas ett varierande utbud av bostäder, arbetsplatser, utbildning och service som väl möter efterfrågan och som passar olika livsstilar. Utbudet av kultur ska vara stort och av hög kvalitet. Lättillgängliga och natursköna områden med ett rikt djur- och växtliv ska ge goda friluftsmöjligheter. Livsmiljön ska även vara anpassad till klimatförändringarna.
- En resurseffektiv region – Regionen ska vara en resurseffektiv region där det är enkelt att leva och verka. Invånarnas behov skall tillgodoses effektivt och deltagande i arbetslivet ska vara hög. Regionens rumsliga struktur och system för transporter, utbildning och teknisk försörjning ska göra det möjligt att nyttja natur- och samhällsresurser effektivt. Regionens olika delar ska vara integrerade och sammanlänkade med varandra så att den salade potentialen tas tillvara. Effektiviteten innebär låga utsläpp av klimatpåverkande gaser och förorenade ämnen.

3.1.3 Strategier

Det finns ett antal utmaningar som måste hanteras för att målen ska nås. Strategierna fungerar som riktmärken för regionens samlade utvecklingsarbete och ger vägledning för hur regionens utmaningar ska hanteras. Strategierna är beroende av varandra och när det genomförs samordnat är de ömsesidigt förstärkande. Därför är det viktigt att strategierna ses som en helhet. Följande strategier presenteras i förslaget:

- Öka uthållig kapacitet och kvalitet inom utbildningen, transporterna och bostadssektorn. Förvalta och utveckla befintliga resurser. Förbättra kapacitet och kvalitet.
- Utveckla idéer och förnyelseförmåga. Skapa generella förutsättningar och robusta miljöer för förnyelse, innovationer och entreprenörsskrap.
- Säkra värden för framtida behov. Förvalta och utveckla kultur - rekreations - och naturvärden samt värden i den bebyggda miljö. Utveckla effektiva tekniska försörjnings- och transportsystem som minskat klimatpåverka. Hushålla med naturresurser.

- Vidareutveckla en flerkärning och tät region – spridd bebyggelse skall motverkas. Eftersträva en koncentration av boende, verksamheter och funktioner genom en flerkärning och tät region, såväl inom Stockholms län som östra Mellansverige
- Stärk sammanhållningen. Förstärk processer för en sammanhållen region med en social och kulturell mångfald - bryt segregering processer.
- Frigör livschanser - ta bort barriärer så att människor kan ta tillvara sin fulla livspotential.

3.1.4 Strategier för att utveckla idéer och förnyelseförmåga

I strategier för att utveckla idéer och förnyelseförmåga pekar RTK på kultursektorn som i sig har en utvecklingskraft och under gynnsamma omständigheter kan bli drivande i den lokala ekonomiska tillväxten. Tydligast är denna effekt på evenemangs- och besöksnäringen liksom för de kreativa näringar som RTK här exemplifierar med filmindustrin, förlag och musikproduktion. Vidare belyses kulturen vara en viktig attraktionskraft och att Stockholm är ett betydande kulturcentrum i Skandinavien och svarar för omkring hälften av kulturutbudet i Sverige.

Förslaget poängterar att regionen behöver bättre ekonomiska och organisatoriska förutsättningar för kulturlivet, för att tillvarata kultursektorns potential som en regional utvecklingsfaktor och konstaterar att regionen har ett kulturutbud av hög europeisk klass. Större delen av de stora nationella kulturinstitutionerna finns här, liksom många nationellt välkända scener och kulturprojekt. Även flertalet konstnärliga högskolor finns i regionen.

RTK konstaterar att Stockholm inte är känt utomlands som kulturellt centrum och att etablera Stockholm som kulturcentrum kan ge stora vinster i framtiden, framförallt i form av en tydligare och mer välkänd internationell profil som i sin tur ökar intresset för regionen.

Kultursektorn bidrar även till den kreativa miljön och därmed innovationsklimatet. RTK anser att den experimentella, framåtblickande och unga kulturen behöver bättre förutsättningar. Unga befolkningen med ett stort intresse för mode, design och andra kreativa näringar är tillsammans med de konstnärliga högskolornas studenter en stor tillgång. Med rätt stöd kan dessa grupper bidra till att stärka regionens idé och förnyelseförmåga.

RTK anser att regionens kulturliv behöver fler finansieringsformer, särskilt när det gäller nya och experimentella kulturyttringar. I arbetet behöver det tas

hänsyn till kultursfären och de kulturella näringarnas speciella förutsättningar där finansieringsformen som främjar kreativ frihet bör föredras framför snävare nyttoinriktade former.

Kommun och landsting bör stödja nyskapande kulturyttringar som inte ryms inom ramen för den traditionella kulturpolitiken eller de etablerade kulturinstitutionerna. Finansieringsformer som främjar dynamik och kvalitet men som inte lägger en alltför tung administrativ börda på kultur utövarna behöver utvecklas.

3.1.5 Strategier för att säkra värden för framtida behov

I strategier för att säkra världen för framtida behov belyses att en viktig del av regionens attraktivitet och identitet finns i de mest värdefulla natur - och kulturmiljöerna. Regionala anläggningar för friluftsliv, sport och idrott behöver anpassas till områdets upplevelsevärden, liksom vandrings- och cykelleder samt fritidsbebyggelse.

3.1.6 Strategi er för att vidareutveckla en flerkärning och tät region

De regionala stadskärnor som utvecklades i RUFSS 2001 skall utvecklas ytterligare. Yttre kärnorna är Barkaby/Jakobsberg, Kista/Sollentuna/Häggvik, Flemingsberg, Täby/Arninge, Skärholmen/Kungens kurva, Haninge, Södertälje. Även Arlanda som tidigare inte pekats ut markeras i ett av planalternativen som en regional kärna. Enligt alternativ Tätt utvidgas även den centrala regionkärnan norrut till Solna och söderut till Årsta, Västberga och Älvsjö. Stads-karaktären i de yttre stadskärnorna behöver utvecklas ytterligare och få ett ökat utbud av nöje och kultur, samt småskalig och specialiserad detaljhandel. Likaså bör den fysiska och kulturella miljön utformas så att den blir stimulerande och rik på upplevelser, med allmänt tillgängliga offentliga lokaler, gator, torg och parker.

3.1.7 Strategier för att stärka sammanhållningen

Vidare tar RTK upp att skapa fler mötesplatser i det offentliga rummet. För att en mötesplats ska uppstå behövs både rumsliga förutsättningar, aktiviteter och verksamheter som drar besökare. För att attrahera många olika människor under olika tider på dygnet behövs en blandning av aktiviteter och institutioner. Kommersiella miljöer kan blandas med exempelvis kultur och bibliotek och placeras i anslutning till knutpunkter i kollektivtrafiksystemet.

RUFSS tar också upp att skapa strategiskt placerade landmarken i regionens stadskärnor. Landmärken kan t e x vara byggnader, offentliga konstverk, och minnesmärken men också en upplevd atmosfär, ljud och aktivitet.

4 Förvaltningens synpunkter

Kulturförvaltningen anser att i jämförelse med RUFSS 2001 så ges kulturfrågorna ett större utrymme, men ändå inte tillräcklig. Om målet är att skapa Europas attraktivaste region måste ett samlat grepp tas om kulturfrågorna som en självklar del i den regionala planeringen .

I RUFSS finns fyra mål för att nå visionen. I målet - En region med god livsmiljö - berörs kulturen genom att det står skrivet att utbudet av kultur ska vara stort och av hög kvalitet. Förvaltningen anser att ett av målen bör vara inriktat på kulturfrågorna för att nå visionen att Stockholmsregionen skall bli Europas attraktivaste region.

Regionplane- och trafikkontoret har valt att främst lyfta fram kulturen som viktig kraft för att skapa en attraktiv region. Självklart anser förvaltningen att kulturfrågorna är en viktig del för att en region skall bli och vara attraktiv och konkurrenskraftig och därmed locka till sig nya besökare och företag. D v s kulturen har i sig ett egenvärde som bl a bidrar till att en region blir intressant för människor att bo och verka i. Här fyller en mängd av olika kulturyttringar och inte minst föreningslivet en viktig roll. Inte minst genom att skapa olika mötesplatser för regionens invånare. I länet finns en mängd yrkesutövande kulturarbetare som på ett positivt sätt bidrar till att göra regionen känd både inom och utanför Sverige.

Kultur- och nöjessektorn är även en växande näring som skapar arbetstillfällen och bidrar till regionens ekonomiska tillväxt och utveckling. Ett exempel på det är senaste årets satsning på att göra Stockholm - Mälardalsregionen attraktiv för såväl nationell som internationell filmproduktion.

Förvaltningen anser att en viktig del av den experimentella och nyskapande kulturen i länets finns i det fria kulturlivet som i hög utsträckning bidrar till att skapa nya arenor för kreativa kulturmöten.

RTK skriver att bl a landsting bör stödja nyskapande kulturyttringar som inte ryms inom ramen för den traditionella kulturpolitiken så har förvaltningen svårt och veta vad som menas eftersom resonemanget inte utvecklas. Kultur- nämnden stödjer redan nu nyskapande kulturyttringar i länet. Likaså går en stor del av vårt stöd till barn och ungdomar. Förvaltningen ställer sig dock generellt positiv till att mer resurser kan gå till nyskapande och experimentella kulturyttringar.

Självklart har kulturlivet i Stockholms stads samt till de statligt finansierade institutionerna som finns i staden en viktig betydelse för Stockholmsregionens

kulturliv. Förvaltningen vill emellertid betona att länets kulturliv inte enbart är och förblir centrerat till Stockholms innerstad. Förvaltningen anser att om regionen skall bli Europas mest attraktiva region bör möjligheten att utveckla många intressanta kulturella och sociala mötesplatser i regionen uppmuntras. Förvaltningen tror liksom RTK att det är viktigt att få in kultur i de regionala yttre stadskärnorna, men är helt övertygade om att de andra delarna av länet också har ett stort behov av olika kulturella arenor som kan bidra till regionens utveckling.

Förslaget tar upp att stadskaraktären i de yttre stadskärnorna behöver utvecklas ytterligare där de regionala kärnorna får ett ökat utbud av nöje och kultur, samt småskalig och specialiserad detaljhandel. Likaså bör den fysiska och kulturella miljön utformas så att den blir stimulerande och rik på upplevelser, med allmänt tillgängliga offentliga lokaler, gator, torg och parker. Förvaltningen instämmer i att det är viktigt att skapa flera mötesplatser i det offentliga rummet.

RUFS tar också upp att strategiskt placerade landmarken skapas i regionens stadskärnor. Landmärken kan t e x vara byggnader, offentliga konstverk, och minnesmärken men också en upplevd atmosfär, ljud och aktivitet. Förvaltningen instämmer i detta.

I rapporterna "Kultur i regional utvecklingsplanering" och "Socialt kapital i regional utvecklingsplanering" som RTK har tagit fram i anslutning till RUFS finns intressanta diskussioner och teorier. Tyvärr kommer inte mycket av diskussionerna med i samrådsförslaget.

Avslutningsvis tycker förvaltningen att RUFS tar upp många intressanta frågeställningar när det gäller kultur. Men för att befästa kulturens viktiga del i regionplaneringen menar förvaltningen att kulturfrågorna bör markeras på ett tydligare sätt genom att utgöra ett eget målområde.

Hans Ullström